

آنچه در این ستون می‌خوانید، دیدگاه‌های رسانه‌های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع‌رسانی منتشر می‌شود و این دیدگاه‌ها موضع روزنامه «هم‌میهن» نیست.

THE WALL STREET JOURNAL

ادعای همکاری پهبادی ایران، چین و روسیه

وال استریت‌ژورنال مدعی شده که کارخانه تولید پهباد روسیه در منطقه ویژه اقتصادی «آلوگا» از تکنولوژی ایرانی، نیروی کار شرق آفریقا و قطعات چینی برای تولید آن‌بوه و ارزان پهبادها استفاده می‌کند. اگرچه این کارخانه در تیرس اوکراین قرار گرفته، اما به نظر می‌رسد سرنوشت جنگ بسیار به آن گره خورده است. ارتش اوکراین در اوایل ماه آوریل مجموعه دانشگاهی و تولیدی روسیه را در منطقه ویژه اقتصادی «آلوگا» هدف حمله پهبادی قرار داد و در نتیجه این حمله حدود ۲۰ نفر مجروح شدند. بسیاری از این افراد دانشجویان جوان اهل شرق آفریقا بودند که در این کارخانه تولید پهبادها به کار گرفته شدند. مقامات روسیه در آن زمان گفتند که خسارت جزئی به کارخانه وارد شده است. با این حال سرویس امنیتی اوکراین مدعی شد که خسارت چشمگیری به این مجموعه تولیدی زده است. با این حمله جنبه جدید و مهمی از جنگ اوکراین مطرح شد و آن‌هم توانایی روسیه در افزایش سرعت پهبادهای تهاجمی و جاسوسی طراحی شده توسط ایران، با استفاده از قطعات چینی، به‌کارگیری نیروی کار آفریقایی و شبکه لجستیکی که جمهوری اسلامی ایران طی سال‌ها جدال با غرب آن را تقویت کرده، بود. پهبادهای نقش‌فراینده‌ای در درگیری‌های کنونی، به‌ویژه در اوکراین دارند. روسیه با استفاده از پهبادهای شاهد ایران ده‌ها بار به مواضع اوکراین حمله کرده است. اوکراینی‌ها این پهبادها را به دلیل صدای بلند و وزوزکنان‌شان «موتورگازی» لقب داده‌اند. قیمت ارزان این پهبادها در مقایسه با موشک‌های گران‌قیمتی که کی‌یف از آن‌ها استفاده می‌کند، باعث شده تا واحدهای پدافند هوایی اوکراین در برخی موارد از مسلسل برای سرنگونی آن‌ها استفاده کنند. اوکراین در حال حاضر دست به تولید پهباد زده و با استفاده از آن‌ها پالایشگاه‌های نفتی و بسیاری از زیرساخت‌های حیاتی را در خاک روسیه هدف قرار داده است. در نتیجه به نظر می‌رسد در این جنگ که اکنون بیش از دو سال از آغاز آن می‌گذرد، نوعی رقابت در دستیابی به برتری در «جنگ پهبادی» به وجود آمده است. بلافاصله پس از آغاز تهاجم نظامی روسیه به اوکراین در فوریه سال ۲۰۲۲، کی‌یف از پهبادهای «بیرقداری» ۲ ساخت ترکیه برای مقابله با سرعت پیشروی روسیه استفاده کرد. همین موضوع به تغییر عمده در طرح جنگ مسکو انجامید. روسیه از ایران برای فراهم کردن پهبادها کمک گرفت و همین موضوع باعث رشد روابط تجاری و امنیتی بین دو کشور شد. بنابر اعلام ارتش اوکراین، روسیه از آن زمان تاکنون از بیش از چهار هزار پهباد طراحی ایران در نبرد با اوکراین استفاده کرده است. اگرچه نمونه‌های نخستین این پهبادها از ایران به روسیه فرستاده شد، اما پهبادهایی که اکنون مسکو برای حمله به اوکراین استفاده می‌کند، در خاک روسیه تولید شده‌اند. مسکو از آن زمان تاکنون از متحدان کلیدی خود برای تقویت قابلیت‌های دفاعی بهره جسته است. مقامات ارتش دولت پایتخت در اوایل آوریل اعلام کردند که چین بسیاری از ابزارها با کاربرد دوگانه را در اختیار روسیه قرار داده که می‌توانند در تولید پهباد به کار گرفته شوند. به گفته بخش پژوهشی ارتش اوکراین، روسیه موتورهای پهبادهای تهاجمی شاهد را از شرکتی به نام Beijing MicroPilot UAV Flight Control Systems در چین تأمین می‌کند. ایران و متحدانش فناوری، آموزش و شبکه لجستیکی را فراهم می‌کنند؛ نکته کلیدی دیگر روابط عمیق روسیه با ایران و کشورهای آفریقایی است. فعالان تجاری روسیه در اواخر سال ۲۰۲۲ برای مذاکرات حول ساخت کارخانه پهباد با یک پیشندان پرسود ۱/۷ میلیارد دلاری که بخشی از آن به صورت شمش طلا پرداخت می‌شد، به تهران سفر کردند. این اطلاعات در ماه فوریه سال جاری توسط گروهی از هکرها به نام شبکه پرانا که ادعا کردند به سرورهای ایمیل ایران نفوذ کرده‌اند، فاش شد. بنابر این اطلاعات، براساس قراردادی که بین مدیران روسی کارخانه و شرکای ایرانی آن‌ها منعقد شده، برنامه این است که تاسیسات آلوگا سالانه شش هزار پهباد تهاجمی شاهد و پهباد جاسوسی تولید کند. کارخانه مزبور در ماه آوریل جلوتر از برنامه تولید خود بود و تاکنون چهار هزار و ۵۰۰ پهباد شاهد از تعداد وعده‌داده شده را تحویل داده است.

عکس: Reuters

کارنامه سه‌ساله و پرونده‌های ناتمام

دستگاه دیپلماسی دولت چهاردهم با چه چالش‌هایی روبه‌روست؟

قاره حکایت داشت. چهره‌های نزدیک به دولت اینطور بیان می‌کردند که «زمستان نزدیک است و اتحادیه اروپا با بحران انرژی فلج‌کننده مواجه است»، بنابراین عجله برای توافق بر سر برجام لزومی ندارد چراکه غرب مجبور می‌شود این بار خودش به برجام برگشته و خواسته‌های ایران را بپذیرد. تحلیلی که نقطه تاریک در محاسبات غلطی بود که در طول این سه سال انجام شد و تبعات آن برای کشور گران تمام شد. در همین فضای ایجادشده در ماه‌های نخست سال ۱۴۰۱ نیز توافق صورت گرفته میان سازمان انرژی اتمی ایران با مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در اسفندماه ۱۴۰۰ عملاً به حالت تعلیق درآمد چراکه این واقعیت قابل انکار نیست که هرگونه توافق فنی برای بسته شدن پرونده پادمانی ایران هر چند با پیشرفت حداقلی، برای حل و فصل نهایی نیازمند توافقی سیاسی است تا با پیروی از الگوی بسته شدن پرونده PMD پس از توافق برجام در سال ۲۰۱۵، سایه قطعنامه‌های شورای حکام یا ارجاع پرونده ایران به شورای امنیت سازمان ملل از سر ایران برداشته شود.

اوکراین و بازی روسیه با ایران

۷ ماه پس از آغاز تهاجم روسیه به اوکراین و در حالی که گزارش‌های متعددی از جنایات جنگی بالقوه ارتش روسیه با بمباران مناطق مسکونی، بیمارستان‌ها، مدارس و مهدهای کودک در اوکراین حکایت داشت؛ ارتش اوکراین برای اولین بار مدعی شد که با پهبادهای ساخت ایران مواجه شده و از آن پس روسیه به دفعات از پهبادهای انتحاری ساخت ایران استفاده کرده است.

پس از دو ماه اصرار اوکراین و غرب و انکار تهران، حسین امیرعبداللهیان در جمع خبرنگاران، حضور پهبادهای ساخت ایران در صحنه نبرد را تأیید کرد. وزیر امور خارجه گفت: «مناسبات ما با روسیه بر مبنای همسایگی و منافع متقابل است. این هیاهویی که برخی از کشورهای غربی به راه انداخته‌اند که ایران برای کمک به جنگ اوکراین موشک و پهباد در اختیار روسیه قرار داده است، بخش موشک آن کاملاً غلط است و بخش پهباد آن درست است. مقدار معدودی پهباد ماه‌ها قبل از جنگ اوکراین در اختیار روسیه قرار دادیم، با وزیر خارجه اوکراین توافق کردیم چنانچه هرگونه مستندی در اختیار دارند که روسیه از پهباد ایرانی

و بین‌المللی به ذات اقدام مثبتی است اما آیا تحریم‌های فلج‌کننده با عدم عضویت ایران در FATF اجازه بهره‌برداری تهران از این دستاورد را می‌دهد یا خیر»، گوش شنوایی پیدا نمی‌کرد و با بی‌توجهی دولتیان مواجه می‌شد.

پرونده روی زمین مانده برجام

هیئت مذاکره‌کننده ایران از صبح ۶ آذرماه ۱۴۰۰ در وین مستقر شد و طبق قرار قبلی، از دوشنبه ۸ آذرماه مذاکرات خود را با ۴+۱ با هدف «رفع مؤثر و قابل راستی‌آزمایی همه تحریم‌ها همراه با ارائه تضمین در مورد عدم تکرار وضعیت گذشته در قبال اجرای زمان‌دار تعهدات باقی‌مانده ایران در برجام»، آغاز کرد. این در حالی است که زمان زیادی نیاز نبود تا مشخص شود مذاکره‌کننده جدید ایران، کارش را از نقطه‌ای که عباس عراقچی اعلام کرده بود «از هر زمان دیگری به توافق نزدیک‌تر هستیم»، آغاز خواهد کرد و درصدد «اختراع مجدد چرخ مذاکره» است. با این حال مذاکرات تا اسفندماه روند خود را به‌رغم فرازونشیب زیاد طی کرد تا زمانی که روسیه تهاجم به اوکراین یا آنچه مقامات مسکو «عملیات ویژه نظامی» می‌نامیدند را آغاز کرد و در حالی که مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی برای توافق بر سر مسیر راه حل و فصل پرونده پادمانی به ایران سفر کرده بود، سرگتی لاوروف، وزیر امور خارجه روسیه در اظهاراتی عنوان کرد که مسکو خواهان تضمین کتبی از سوی ایالات متحده است که تحریم‌های وضع شده علیه کرملین پس از تهاجم به اوکراین تأثیری بر مبادلات این کشور با ایران نخواهد داشت. این موضع وزیر خارجه روسیه به ناگاه فضای مذاکرات را دگرگون کرد. این موضع در حالی مذاکرات وین را پیچیده کرد که اخبار رسیده از وین در چند روز پیش از بیان این اظهارات نیز حاکی از فضای پرابهام حاکم بر مذاکرات در ارتباط با تأثیر جنگ اوکراین بر توافق احتمالی بود. از این نقطه زمانی دیگر مذاکرات تحت عنوان ایران و ۴+۱ متوقف شد و تنها امید برای توافق، به دیدارها و مذاکرات ایران و هماهنگ‌کننده اتحادیه اروپا محدود شد که در نهایت باز هم روسیه بازی را به دست گرفت و با کشاندن پای ایران به جنگ اوکراین، این کورسوی امید را نیز از بین برد. در این هنگام بود که در تهران نیز برخی مشاوره‌ها به دولت سیزدهم از وقوع «زمستان سخت» اروپا در پی عدم صادرات گاز روسیه به این

فاطمه کلانتری

خبرنگار گروه دیپلماسی

دولت سیزدهم
همچنین در سه سال گذشته مانور تبلیغاتی گسترده‌ای را بر سر دو موضوع عضویت ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای و گروه بریکس صورت داده و تلاش کرد تا فضای گفتمان پیرامون آن را مانند هر آنچه در فضای گفتمان ایران در راهی وین کنند. این در حالی است که علاوه بر ضعف دولت و مذاکره‌کننده‌اش، تحولات کشور، منطقه و جهان نیز موجب شد تا این تصمیم دولت راه به جایی نبرده و دستاوردی به نام دولت سیزدهم ثبت نشود.
در این میان در طول سه سال کار دولتی که عمرش در چند هفته آینده و پس از سه سال به پایان می‌رسد، تهاجم روسیه به اوکراین و اقدام کرملین در درگیر کردن تهران در این جنگ، روابط ایران و اروپا را تیره کرده و تحولات پس از ۱۷ اکتبر روند کاهش تنش با کشورهای خاورمیانه عربی را تحت تأثیر قرار داد. هر چند آنچه حاصل توافق پکن و ازسریگیری روابط ایران و عربستان بود نیز تاکنون دستاورد شفاف و ملموسی نداشته است و ابهامات فراوانی را در افکار عمومی باقی گذاشته که شاید مهمترین آن تداوم حضور سفیر و دیپلمات‌های سعودی در هتل اسپیناس و عدم بازگشایی سفارت این کشور در تهران با گذشت بیش از یک‌سال از توافق عادی‌سازی است.
دولت سیزدهم همچنین در سه سال گذشته مانور تبلیغاتی گسترده‌ای را بر سر دو موضوع عضویت ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای و گروه بریکس صورت داده و تلاش کرد تا فضای گفتمان پیرامون آن را مانند هر آنچه دستاورد دولت قبل خوانده می‌شد، تا حد ممکن محدود کند. در این فضای به‌وجودآمده، حتی بیان اینکه روند عضویت ایران در سازمان همکاری‌های شانگهای روندی لحظه‌ای نبوده و حاصل تلاش دولت‌های پیشین است نیز با واکنش تند دولتی‌ها و حامیان‌شان مواجه می‌شد. حتی بیان اینکه «اگرچه عضویت در سازمان‌های منطقه‌ای